

HISTORIATA

Materials educatius – Ciències Socials, Geografia i Història

LLIBRE. «Els mestres de la sospita. Marx, Nietzsche, Freud» i la visió catòlica de Francesc Torralba

10 10+01:00 ABRIL 10+01:00 2019 [DEIXA UN COMENTARI \(HTTPS://HISTORIATA.WORDPRESS.COM/2019/04/10/LLIBRE-ELS-MESTRES-DE-LA-SOSPITA-MARX-NIETZSCHE-FREUD-I-LA-VISIO-CATOLICA-DE-FRANCESC-TORRALBA/#RESPOND\)](https://historiata.wordpress.com/2019/04/10/llibre-els-mestres-de-la-sospita-marx-nietzsche-freud-i-la-visio-catolica-de-francesc-torralba/#respond)

El llibre *Els mestres de la sospita* (<http://www.fragmenta.cat/ca/cataleg/introduccions/4018>) m'ha sorprès. Creia que agafava un breu assaig sobre Marx, Nietzsche i Freud i he acabat llegint-me una defensa de l'existència de déu i del catolicisme. Això em passa per aventurar-me a comprar un llibre pel títol i per l'índex. No havia vist que l'autor, Francesc Torralba, és doctor en filosofia i en teologia. La veritat és que ha valgut la pena.

El nom de "mestres de la sospita" per a aquests pensadors el va posar Paul Ricoeur, i resulta tan descriptiu que ràpidament va tindre èxit. Tots tres van qüestionar l'ordre establert, tant la societat, la història i l'economia com la moral o la psicologia humana. L'índex del llibre és molt suggeridor, amb els tres capítols referents als tres pensadors que tenen títols tan bonics com "Les sospites de Karl Marx", "Les martellades de Friedrich Nietzsche" i "Les insolències de Sigmund Freud". Cada capítol s'estructura al voltant de preguntes que comencen amb un "i si...?". Potser me'l vaig comprar perquè les contestaria quasi totes afirmativament, amb la satisfacció que això comporta.

Per exemple, aquestes són les preguntes que posa l'autor en el capítol sobre Marx (entre cometes):

- "i si l'home fos pura matèria en moviment?"
- "i si la història fos una lluita de classes?"
- "i si la religió fos l'opi del poble?"

La cosa és que de seguida, llegint el llibre, comences a veure que l'autor planteja un cert recel sobre aspectes religiosos, i aleshores te n'adones: és una crítica sobre els crítics! Una crítica que és una defensa de la religió, de déu i de tot el paquet complet en contra de l'ateisme científic. Hi ha parts que desenvolupa les "sospites" dels tres protagonistes i són interessantíssimes, molt actuals, però sempre apareix el contrapunt religiós, la tesi final sobre "l'evident" existència de déu. Fins i tot amb un cert paternalisme, com si aquests pensadors ens serviren per a ser millors catòlics, perquè entre d'altres coses ens ajuden a llevar-li la càrrega antropomòrfica a déu.

Tanmateix, el llibre es llig molt bé, resulta entretingut perquè et fa pensar i encara que això retarda la lectura també la fa més absorbent. Alguns paràgrafs te'ls has de llegir més d'una volta (sobretot si tens als xiquets jugant al teu voltant o si estàs vigilant l'examen que estan fent els alumnes). Però per això el comente, perquè per a mi no ha sigut el típic llibre que diu el que jo esperava llegir, sinó que m'ha fet contraposar contínuament les meues creences i coneixements amb el que s'exposava. Com un diàleg intern.

Una característica que m'ha estranyat és que Torralba cita alguns teòlegs per a recolzar la seua postura però no la Bíblia, com si les interpretacions posteriors foren més importants que el text en el qual es basen. No puc evitar que això em provoque una gran desconfiança. Alguns arguments semblen un castell de cartes, amb cites sobre cites sobre cites. També al final del llibre hi ha tres textos d'altres autors que es presenten com un contrapunt, però em sembla que el que fan és continuar la tesi de l'autor, amb una amabilitat exquisida.

Siga com siga, ha estat una lectura amena, un poc contradictòria, amb una síntesi de tres grans pensadors (mireu més avall la selecció de textos), i també amb una part que m'ha fet evocar paraules de fa temps, de quan era jovenet, de parròquia, de catequesi per a la comunió o per a la confirmació, de sermons inflats, sense substància (en especial el capítol final "L'ateisme de déu"). Sort que estaven Marx, Nietzsche i Freud amb les seues observacions.

Anuncis

What do 3.2 million merchants know that you don't? Sell online with Woo

REPORT THIS ADPRIVACITAT

Compartisc alguns fragments:

<https://historiata.files.wordpress.com/2019/04/index-torralba-mestres-sospita-1.jpg>L'escepticisme

“L’escèpticisme està al cor de la filosofia. En el sentit més genuí de la paraula, l’escèptic és el que anhela la veritat: no li plau caminar pels camins trillats, sinó que cerca explicacions als fenòmens que semblen evidents per si mateixos. Res no li sembla obvi. La curiositat li és intrínseca, i també una certa malafiança envers la tradició. Intenta donar raó dels fets, tot cercant la relació entre causes i efectes; en definitiva, exercitant el verb que li és més propi: enraonar.” (Pàgina 17)

La indiferència?

“Una temptació davant dels mestres de la sospita és practicar la indiferència, evadir-se dels seus interrogants, prescindir de les seves veus. Aquesta forma de menyspreu és, en el fons, un acte de covardia, una expressió encoberta de temor. En molts aspectes, els mestres de la sospita posen el dit a la nafra, assenyalen la zona que cou i que preferim no haver de curar. Són intel·lectualment incòmodes i ens obliguen a repensar-nos. L’evasió és una reacció que no és una verdadera reacció, perquè ni tan sols no hi ha recepció de l’obra. És una mescla de temor i de mandra, d’autocomplaença en el propi món i de deixadesa intel·lectual.” (Pàgina 26)

I si la història fos una lluita de classes?

“Segons Marx, la història és una lluita de grups humans oposats, una confrontació permanent entre senyors i esclaus. [...] La història és, al seu entendre, lluita, conflicte, oposició entre dues polaritats, *a i no-a*. D’aquesta lluita apareix una nova realitat (el tercer moment hegel·lià), la negació de la negació d’*a* que, posteriorment, entrarà en conflicte amb si mateixa, i així successivament fins a la fi de la història. [...]

Des del seu punt de vista, cal que la classe explotada prengui consciència de la seva injusta situació i es revolti contra la classe dominant per instaurar un règim just i igualitari. La presa de consciència, el sentit de pertinença a la classe i la confiança en el col·lectiu per canviar la situació *de facto* són elements clau per assolir un futur millor. [...]

Només és possible entendre la història i el món des de l’arrelament a una classe. Ser marxista és referir-se a aquesta lluita i emprar aquesta categoria per pensar la història i el món. [...]

El pes de la classe absorbeix la persona. Estem davant d’una forma de determinisme econòmic-social atès que, segons l’esquema esmentat, la classe determina el pensament, les accions, les decisions i les creences. Per comprendre una persona, cal comprendre a quina classe pertany. [...]

La consciència individual no és individual, sinó el fruit d’una pertinença. Els conflictes històrics, siguin de l’ordre que siguin, nacionalista, cultural o religiós, es redueixen, en darrer terme, a una lluita de classes que pot ser visible o latent, però que, segons Marx, és el nucli últim de tot problema històric.” (Pàgines 47-50)

Marx actualment?

“És interessant interpretar la filosofia de la història de Marx a la llum del present. Alguns consideren que ja no té sentit emprar l’expressió lluita de classes per identificar els col·lectius socials avui existents i les seves relacions; consideren que les grans diferències, si més no el món occidental, s’han esvaït i que ha aparegut una gran classe mitjana. Creuen que el model de l’estat del benestar integra en el seu si el pensament social del segle XIX i, en particular, les reivindicacions de Marx en matèria social, educativa, sanitària i laboral. Segons aquest esquema, certament optimista, no té gaire sentit el discurs revolucionari i utòpic, si més no en l’estat del benestar.

Altres, en canvi, consideren que l’expressió *lluita de classes* segueix essent significativa per poder entendre el conflicte mundial entre el primer i el tercer món. Aquests fan veure que l’esquema de Marx no solament no ha periclitat, sinó que té més vigència que mai. El món està dividit en dues classes d’abast planetari: els afortunats del nord que dominen tot el món i els explotats del sud que viuen en la indigència. En un món caracteritzat per la injustícia social i la desigualtat, no pot haver-hi pau. La pau exigeix justícia, ja que és pròpiament, l’obra de la justícia. [...]

Mentre que en l’Occident líquid i postmodern es construeixen projectes ètics basats en el consens i en el diàleg racional, els pensadors del sud exigeixen justícia planetària i alliberament per als pobles oprimits. Marx, doncs, segueix ben viu en els àmbits intel·lectuals del sud del planeta, on s’experimenta en pròpia pell el que Arthur Schopenhauer anomena “els dolors del món” (*die Schmerzen der Welt*).” (Pàgines 51-53)

Sobre Nietzsche i l’etern retorn

“Cal assumir la vida tal com és, amb la seva grandesa i la seva petitesa, cal extreure’n el màxim bé perquè no hi ha cap altra vida després de la mort personal. Altres naixeran, lluitaran, estimaran, patiran i moriran, reviuran plaers i dolors en pròpia pell i, després d’ells, noves individualitats, i així indefinidament. Entre unes i altres, cap relació, cap esperança de vida eterna: només l’oblit en la desmemòria dels temps.” (Pàgina 91)

ÍNDIX	
I UNA EXPRESSIÓ AFORTUNADA. TRIBUT A PAUL RIGGUR	7
II LA FILOSOFIA, PRÀCTICA DE LA SOSPIA	17
III EL MESTRE DE LA SOSPIA COM A HOSTE INQUIETANT	31
IV LES SOSPIES DE KARL MARX	35
1. ¿I si l’home fos pura matèria en moviment?	38
2. ¿I si la història fos una lluita de classes?	47
3. ¿I si la religió fos l’opi del poble?	54
V LES MARVELLADES DE FRIEDRICH NIETZSCHE	71
1. ¿I si Déu hagués mort?	71
2. ¿I si tot t’ocorres una i altra vegada?	87
3. ¿I si la misericòrdia fos una debilitat?	93
VI LES INSOLÈNCIES DE SIGMUND FREUD	99
1. ¿I si l’home fos un doll de pulsions?	103
2. ¿I si la religió fos una pura repressió?	108
3. ¿I si el Déu Pare fos una projecció de la consciència infantil?	113

Sobre Freud i la religió

“La religió és, segons el freudisme ortodox, la resposta suprema que l’home troba en la seva cultura a la duresa de la vida. La bèstia humana se sent impotent davant de les forces de la natura, davant de la malaltia, davant del sofriment i la mort; se sent impotent per poder controlar la relació dels homes entre ells; veu com creix l’odi, la guerra; se sent impotent per dominar les forces del seu instint que l’amenacen per dins. A la duresa de la vida, respon el consol de la religió. [...]

La religió, en l’esquema freudià, és un meravellós bàlsam per a les nits d’insomni i per als patiments de la humanitat. En aquest sentit, la seva utilitat i funció socials són ben clares. El nom dels déus varia al llarg de la història, també els ritus i les litúrgies, però mentre la religió ofereixi consol a l’home davant de la malaltia i la mort, tindrà un lloc en les societats humanes perquè l’home és un ésser que necessita ésser consolat. [...]

Freud no tan sols relaciona la religió amb la necessitat de consol, sinó també amb la repressió i la neurosi.” (Pàgines 109-110)

FILED UNDER ASSAIG I DIVULGACIÓ, LECTURES, RECURSOS SEGONS TIPUS, TEXTOS I MAPES TAGGED WITH FILOSOFIA, FRIEDRICH NIETZSCHE, KARL MARX, MARXISME, NO-FICCIÓ, RELIGIÓ, SIGMUND FREUD

Bloc a WordPress.com.